

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Державна установа «Український науково-дослідний інститут медичної
реабілітації та курортології Міністерства охорони здоров'я України»
Національний університет «Чернігівський колегіум
імені Т. Г. Шевченка»
Professional association of kinetotherapists and manual therapist from
republic of Moldova
Uniwersytet Szczeciński (Polska) University of Bucharest (Romania)
Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та реабілітації
Кафедра фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я

АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

**З Б І Р Н И К
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**
XV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
присвяченої
105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації,
біології і охорони здоров'я та
60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики
імені професора Т. М. Цонєвої
19–20 вересня 2024 року
м. Одеса
Частина 2
Одеса – 2024

УДК 796611.7–053.67(063)

Рецензенти:

- **С. П. Гвоздій** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;
- **І. Л. Ганчар** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Головний редактор

Босенко Анатолій, доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор

Редакційна колегія:

Коробейніков Георгій	доктор біологічних наук, професор (Німеччина-Україна)
Лизогуб Володимир	доктор біологічних наук, професор (Україна)
Магльований Анатолій	доктор біологічних наук, професор (Україна)
Михалюк Євгеній	доктор медичних наук, професор (Україна)
Носко Микола	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Орлик Надія	кандидат біологічних наук, доцент (Україна)
Потоп Володимир	доктор педагогічних наук, професор (Румунія)
Приймаков Олександр	доктор біологічних наук, професор (Польща)
Топчій Марія	кандидат біологічних наук, доцент (Україна)
Холодов Сергій	Кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)

Адаптаційні можливості дітей та молоді: збірник наукових праць XV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я та 60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики імені професора Т. М. Цонєвої Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, 19–20 вересня 2024 року, Ч. 2) / голов. ред. А. І. Босенко. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 406 с.

У збірнику наукових праць конференції представлені роботи широкого кола фахівців з сучасних проблем фізичного виховання і спорту. В статтях розкриваються медико-біологічні, фізіолого-гігієнічні, психолого-педагогічні та валеологічні основи розширення адаптаційних можливостей дітей та молоді, зміцнення їх здоров'я, а також питання підготовки фахівців за відповідними напрямками.

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № від 2024 року)

УДК: 796611.7–053.67(063)

Степанова В. С., Трапезнікова С. С., Годзісв М. А., Гуца С. Г., Плакіда О. Л. Застосування інноваційних технологій в системі абілітації дітей із затримкою психомовного розвитку.....	281
Trandafiresc E-A., Potop V. The hidden game in women's football: a comparative analysis of perceptual, cognitive, psychomotor, and physical skills by positional role.....	286
Хорошуха М. Ф., Босенко А. І., Борищенко В. В. Взаємозв'язок смертей молодих спортсменів зі спрямованістю тренувального процесу.....	297
Холодов С. А., Михайлюк І. М. Застосування методу динамічної пропріоцептивної корекції у фізичній реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку.....	303
Якуба І. П., Гвоздій С. П. Особливості викладання вибіркового курсу «Стійкість рослин до абіотичних факторів» з використанням інноваційних технологій навчання...	308
Яремчишин М. М. Психологічні стратегії адаптації молоді під час реабілітації їх родичів – працівників МВС після поранення та взяття у полон.....	314
Роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня	320
Алхасов Е. Е. Гідрокінезотерапія та плавання в фізичній реабілітації при сколіозі І та ІІ ступеня у дітей.....	320
Гурко Е. Ю. Реалізація ігрових технологій на уроках природничих дисциплін.....	325
Дмитрієв В.В. Особливості фізичної реабілітації при гіперкіфозі грудного відділу хребта у осіб 35-45 років.....	330
Жукова О. Г. Особливості фізичної реабілітації при ампутації нижньої кінцівки на етапі допротезної підготовки.....	335
Концеба А. А. Комплексний підхід до реабілітації іммобілізаційний контрактур ліктьового суглобу.....	340
Конійка Н.О. Особливості фізичної реабілітації з використанням спеціальних фізичних вправ при остеохондрозах поперекового відділу хребта.....	349
Лугова Д.О. Орієнтовані фізичні вправи в нейрореабілітації.....	355
Магур Ю. В. Дослідження проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності учнів на уроках природничих дисциплін.....	365
Мінакова-Лейвікова Ю. В. Вплив йоги на фізичний та психоемоційний стан осіб похилого віку.....	370
Осипенко К. П. Танцотерапія як метод відновлення після інсульту.....	376
Ратушина-Конюхова І. А. Особливості фізичної реабілітації при гіпертонічній хворобі І та ІІ стадії.....	384
Феш Г.І. Орієнтовані фізичні вправи для покращення функцій шийно-комірцевого та грудного відділів хребта.....	389
Наші автори	397

УДК 373.376

Гурко Є. Ю.

(Україна, м. Одеса)

Науковий керівник –

кандидат педагогічних наук,

доцент Борщенко В. В.

РЕАЛІЗАЦІЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

У статті аналізується застосування ігрових технологій, а також їх педагогічні здібності на уроках природничих дисциплін. Показано, що спектр завдань, які вирішуються за допомогою гейміфікації освітнього процесу, досить широкий: від залучення учнів до пізнавальної діяльності до створення середовища для дітей особливими освітніми потребами. Розглядаються приклади використання ігрових методик на вирішення багатьох важливих завдань у сфері навчання школярів. Наголошується на важливості об'єктивної оцінки вкладу учнів у рольові ігри. Зазначається, що застосування бально-рейтингової системи найбільш повно відбиває цю особливість.

Ключові слова: ігрові технології, рейтингова система, гейміфікація, пізнавальна активність, адаптація учнів.

Актуальність. В освітню практику регулярно впроваджуються нові технології викладання та навчання з метою створення умов для розкриття творчого потенціалу учнів. Зміни в закладах загальної середньої освіти мають чітку спрямованість на максимальне підвищення ефективності освітнього процесу. Гра як форма діяльності широко використовується у навчанні дітей важливим навичкам. Під час гри діти ефективно засвоюють соціальний досвід, формують ставлення до навколишнього світу та усвідомлюють потребу в нових знаннях.

Ігрові технології орієнтовані на вирішення багатьох важливих педагогічних завдань, у тому числі:

- сприяють активізації пізнавальної діяльності;
- допомагають навчати навичкам самостійного мислення;
- є способом залучення інтересу до майбутньої професії;
- допомагають проявлятися власної творчої ініціативи;
- сприяють організації колективної діяльності учнів.

Мета: методичне обґрунтування реалізації ігрових технологій під час навчання природничих дисциплін у межах використання бально-рейтингової системи контролю успішності навчання.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в роботі мети нами використовувалися різні методи: аналіз та узагальнення літературних джерел з досліджуваної проблеми, інтерпретація та зіставлення, а також емпіричні методи дослідження (спостереження, організація гри, опитування).

Результати та обговорення

Методична література пропонує цілу низку методів підвищення інтересу до занять з природничих дисциплін. Умовно їх можна поділити на дві категорії: традиційні та нетрадиційні.

До перших можна віднести використання тематичних опитувальників, написання біологічних диктантів, тестові завдання різних рівнів складності.

У групі нетрадиційних методів – проведення конкурсів, вікторин, педагогічні ігри. Виступаючи в ролі ситуативно-варіативної вправи, гра на уроці сприяє вирішенню певного комплексу методичних завдань. Завдяки участі в ігровій діяльності, дитина відчуває різні позитивні емоції, вона переходить на інший стиль спілкування, виступає в новій для себе якості.

При цьому відбувається формування позитивних якостей, серед яких:

- активна участь у ігровому процесі;
- здатність до пошуку та прийняття самостійних рішень;
- адаптація в умовах, що швидко змінюються.

За допомогою ігор на уроці реалізуються різні функції: освітня, розвиваюча, комунікативна, психологічна. Окрім освітнього потенціалу, ігри також мають моральний потенціал і здатні перетворити навчання на веселий, творчий та колективний процес [4].

Ігрові технології використовуються вчителями для вирішення різних освітніх завдань. Наприклад, їх можна використовувати для стимулювання пізнавальної активності, підвищення інтересу до предмета або покращення соціальних навичок учнів. За допомогою них відбувається вирішення наступних завдань:

- створення незвичайної атмосфери на уроці та залучення до неї;
- розвиток пізнавального інтересу;
- формування комунікабельності та поважного ставлення один до одного.

На кожному уроці під час рефлексії рекомендується використовувати ігрові технології для роботи в малих групах по чотири-п'ять учнів. Дуже ефективними виявилися уроки-подорожі. Учні діляться на групи і вирушають у подорож, наприклад, по шлунково-кишковому тракту. Вони отримують різноманітні завдання: розшифрувати анаграму, знайти за допомогою фотографічного методу та замалювати органи, рішення кросворду, участь у грі «так/ні» [1].

Для різних типів уроків природничого циклу доцільно обирати ігри, які найкраще відображає їхню мету. Наприклад, лекції, семінари та уроки-відкриття часто використовують, якщо урок присвячений вивченню нового матеріалу. Рольові ігри використовуються для розвитку нових навичок; КВК, «Що? Де? Коли?», уроки – конкурси, уроки-змагання - для повторення, узагальнення та закріплення знань.

Ігрові технології в природничій галузі сприяють залученню учнів у пізнавальну діяльність, збагаченню їх внутрішнього світу, перетворенню важкого матеріалу на більш доступний [2].

Важливість ігрових технологій в освітньому процесі відзначається вченими та фахівцями-дефектологами, які розробляють нові методи супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Навчально-виховний потенціал ігрових технологій реалізується шляхом їхнього правильного та комплексного використання на уроках. Особливої актуальності вони набувають при навчанні природничих дисциплін.

На сучасному етапі бракує якісного методичного інструментарію для викладання цих предметів дітям з особливими освітніми потребами [3]. Ігри є перспективною технологією, яка може ефективно розвивати інформаційно-комунікаційні навички в умовах інклюзивної освіти. Ігрова технологія є ідеальним педагогічним інструментом для створення середовища для дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти та забезпечує комплексне вирішення таких завдань як:

- адаптація та ефективна соціалізація дітей;
- захист і зміцнення морального та психічного здоров'я дітей;
- формування предметних і метапредметних знань і вмінь [5].

Однак, як показав аналіз психолого-педагогічної та науково-методичної літератури, питанню використання ігрових технологій при навчанні дисциплін природничого циклу в рамках бально-рейтингової системи оцінювання результатів навчання присвячено малу кількість досліджень. Нами апробовано використання рольових ігор під час уроків природничого циклу за умов, коли оцінювання участі дітей здійснюється із застосуванням рейтингової системи. Застосування рейтингової системи стимулює учнів до активної участі та розвиває низку навичок.

Висновки. Ігрові технології стали важливим інструментом зміни ставлення учнів до освітньої діяльності, формування позитивних якостей особистості, оволодіння новими знаннями та вміннями. Загалом, гейміфікація навчального процесу має великий педагогічний потенціал. При цьому важливо об'єктивно оцінювати внесок кожного учасника гри у реалізацію поставлених цілей та

завдань. Цьому сприяє використання рейтингової накопичувальної системи оцінювання.

Список використаних джерел

1. Довгопола Л., Гюнґордю М. Організація екологічної освіти учнів на навчально - екологічній стежці засобами ігрових технологій. *Природничі науки: проекти, дослідження, перспективи: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції*. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. С. 146–149
2. Казачінер О.С. Використання методу ігротерапії у навчанні іноземної мови. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 276–280.
3. Литвиненко С.А. Ігрова терапія як метод розв'язання проблем дитячого розвитку. *Наука і освіта* №4–5. 2008. С. 160–167.
4. Сударик О.С. Сутність поняття «ігрові технології» та їх класифікація. *Формування сучасної науки: методика та практика: матеріали I Міжнародної студентської наукової конференції* (Т. 2), м. Кам'янецьПодільський, 29 жовтня, 2021 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа». 2021. С.91–94.
5. Ткачова Н. Г., Булаш І. В., Турчина І. С. Інноваційні техніки роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. *Молодий учений*. 2018. №11 (63). С. 276–282.

Gurko E. Yu.

IMPLEMENTATION OF GAME TECHNOLOGIES IN SCIENCE LESSONS

Annotation. This article analyzes the use of gaming technologies, as well as their pedagogical capabilities in science lessons in general education institutions. It is shown that the range of tasks solved with the help of gamification of the educational process is quite wide: from involving students in cognitive activity to creating a

developing environment for children with special educational needs. Examples of the use of game techniques for solving many fundamental tasks in the field of teaching children are considered. Attention is drawn to the importance of an objective assessment of the contribution of students in role-playing games. It is noted that the use of a point-rating system most fully reflects this specificity.

Key words: *gaming technologies, rating system, gamification, cognitive activity, student's adaptation.*

УДК 796.03: 616.7:615.8

Дмитрієв В. В.

(Україна, м. Одеса)

Наукові керівники –

д-р мед. наук, професор Бабова І. К.,

д-р пед. наук, канд. біол. наук.,

професор Босенко А. І.

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ГІПЕРКІФОЗІ ГРУДНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА У ОСІБ 35-45 РОКІВ

Анотація. *Розроблений комплекс спеціальних фізичних вправ, дихальної гімнастики та вправ на фітболі у поєднанні з загальнорозвиваючими вправами та масажем у жінок віком 35-45 років з гіперкіфозом грудного відділу хребта довів свою ефективність щодо поліпшення даних функціональних тестів, рухливості хребта та зменшення больових відчуттів в спині.*

Ключові слова: *фізична реабілітація, фізичні вправи, гіперкіфоз, грудний відділ хребта.*

Актуальність дослідження. Болі в спині, порушення постави, формування різноманітних деформацій та, в решті решт, остеохондрозу хребта є